

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoPom/2/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2222200213
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 06. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Katarína Arnouldová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2222200213.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Kataríny Arnouldovej a sudcov Mgr. Fedora Benku a JUDr. Janky Benkovičovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: G. A., nar. XX.XX.XXXX, M. A., nar. XX.XX.XXXX, Q. A., nar. X.X.XXXX, O. A., nar. XX.XX.XXXX, C. A., nar. X.XX.XXXX, všetky deti bytom M. L. XXX, L., všetky deti zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, Ádorská 41, Dunajská Streda, deti rodičov: matka: O. A., nar. XX.XX.XXXX, a otec: Q. A., nar. XX.XX.XXXX, obaja rodičia bytom M. L. XXX, L., t. č. Z. G. U. XXX, o návrhu Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda na uloženie výchovného opatrenia a o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní rodičov maloletých proti uzneseniu Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 25. januára 2022, sp. zn. 10PPOm/1/2022-28, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I., ktorým súd nariadil neodkladné opatrenie, **p o t v r d z u j e**.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie výrokom I nariadil neodkladné opatrenie, ktorým všetky maloleté deti dočasne umiestnil do zariadenia na výkon rozhodnutia súdu pre účely výchovného opatrenia do R. O. V. a P. K. - F., so sídlom F. ulica XX, K., a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej o uloženie výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine. Výrokom II. súd ustanovil deťom za opatrovníka v tomto konaní Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Dunajská Streda, odbor sociálnych vecí a rodiny, oddelenie sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately, so sídlom Ádorská 41, 929 01 Dunajská Streda a výrokom III návrh navrhovateľa na uloženie výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine vylúčil na samostatné konanie.

2. Svoje rozhodnutie súd vo výroku I. odôvodnil aplikáciou ust. § 2 ods. 1, § 360 ods. 1, § 366, § 367 ods. 1 až 3 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), ako aj ust. § 324 ods. 1, § 326 ods. 1 a § 329 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), vecne tým, že navrhovateľ osvedčil potrebu dočasného umiestnenia maloletých do označeného zariadenia. Dôvodil, že v návrhu navrhovateľ uviedol, že rodinu eviduje od roku 2016, už takmer 6 rokov s nimi spolupracuje s menšími prestávkami, nakoľko sa pravidelne sťahujú z L. do K.. Dôvod spolupráce je zanedbanie maloletých detí, ako aj užívanie omamných a psychotropných látok rodičmi. Maloleté deti G., M., Q. a O. už boli umiestnené od 26.9.2019 do 4.3.2020 do R. O. V. a P. v G., a to rozsudkom súdu č. k. 14P/54/2019. Na základe podnetu ÚPSVaR DS pod č. 6P/23/2020 boli maloleté deti umiestnené do CDR Dunajská Streda od 02.10.2020 a v konaní č. k. 14P/6/2021 súd zrušil uznesenie o dočasnom umiestnení maloletých detí a bolo nariadené výchovné opatrenie formou dohľadu na zabezpečenie úpravy rodinných a sociálnych pomerov maloletých. Súd rodičom uložil počas výkonu výchovného opatrenia povinnosť spolupracovať s ÚPSVaR v rozsahu 9 mesiacov s účinnosťou od 19.05.2021 do 19.2.2022. Rodičia však nevedia adekvátne zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti, neplnia si svoje rodičovské povinnosti, nemajú dostatočnú mieru rodičovských zručností a schopností. V obci L. stratili podnájom, nakoľko dlhší čas neplatili nájomné, presťahovali sa do K.. Medzi rodičmi sú dlhodobé problémy, otec je veľmi žiarlivý na

partnerku. Užívajú omamné a psychotropné látky, nemajú stálu prácu, stále bytové zázemie, financie na potraviny, zanedbávajú zdravotnú starostlivosť maloletých detí, ako aj povinnú školskú dochádzku. Vedú túlavý spôsob života, pri ktorom nevedia maloletým deťom zabezpečiť stabilné a bezpečné výchovné prostredie. Podľa návrhu momentálne sa deti spolu s matkou zdržiavajú na Obecnom úrade v L. bez možnosti ubytovania a stravy. Starosta obce L. informoval navrhovateľa, že otec maloletých je údajne pod vplyvom omamných a psychotropných látok a ohrozoval matku maloletých detí. Preto navrhovateľ považuje za potrebné nariadiť vo veci neodkladné opatrenie o dočasnom umiestnení maloletých detí do R. K. - F., so sídlom F. XX, K., kde už deti majú zabezpečené miesto. Súd prvej inštancie po oboznámení sa s návrhom a doloženými listinnými dôkazmi posúdil návrh ako plne dôvodný a s prihladnutím k najlepšiemu záujmu maloletých detí návrhu výrokom I. vyhovel. Zároveň výrokom II. podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine ustanovil maloletým deťom kolízneho opatrovníka pre možnú kolíziu záujmov medzi rodičmi a maloletými deťmi. Výrokom III. potom súd začaté konanie vo veci samej o uloženie výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine vylúčil na samostatné konanie.

3. Proti tomuto uzneseniu podali rodičia maloletých detí v zákonnej lehote odvolanie. Popreli, že by stratili bývanie a že by drogovali. Otec maloletých si našiel prácu vo Z. na U. vo výrobe a preto rodičia žiadajú, aby im ich súd vrátil do ich starostlivosti do Z. G. U.. V doplnení odvolania rodičia uviedli, že svoje deti milujú. Deti sa trápia sa, sú veľmi smutné a tešia sa vždy domov. Nesúhlasia preto s nariadením neodkladného opatrenia, a s umiestnením maloletých detí v R. O. V. a P., a to z dôvodu, že otec má prácu, má bývanie, vie sa o svoje deti postarať spolu so ženou, okrem toho otec chodí k psychiatrovi a má negatívne testy na drogovú závislosť. Žiadali preto, aby odvolací súd nariadené neodkladné opatrenie zrušil a deti vrátil späť do ich osobnej starostlivosti.

4. K svojmu odvolaniu doložili podnájomnú zmluvu, z ktorej vyplýva, že otcovi maloletých sa od 1.3.2022 prenecháva podnájom bytu vo Z. G. U. č. XXX, okres Dunajská Streda, výška ceny podnájmu dohodnutá nebola, podnájomca sa zaviazal zaplatiť depozit vo výške 100 eur, ktorý mu bude vrátený v deň ukončenia podnájmu. Ďalej predložili pracovnú zmluvu, uzavretú medzi otcom maloletých a zamestnávateľom Proinvesting, s. r. o. dňa 1.3.2022, na základe ktorej sa otec zamestnal ako pomocný pracovník s miestom výkonu práce Bratislavský kraj s dohodnutou mzdou 646 eur mesačne brutto, a to na dobu neurčitú. K odvolaniu rodičia ďalej doložili pracovnú zmluvu matky maloletých zo dňa 2.5.2022, z ktorej vyplýva, že táto je zamestnaná ako pomocná sila na 40 hodín týždenne, zamestnávateľom je L. O., s. r. o. K. a dohodnutá mzda 646 eur mesačne, doložili aj kópie výsledkov testov z Centra pre liečbu drogových závislostí, Hraničná 2, Bratislava, z ktorých vyplývajú negatívne výsledky testov.

5. Kolízny opatrovník sa k podanému odvolaniu nevyjadril.

6. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 359, § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 2 a § 357 písm. d/ CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že odvolanie rodičov nie je dôvodné.

7. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, s poukazom na obsah odvolania, s prihladnutím na skutočnosti osvedčené obsahom spisu, odôvodnenie preskúmaného uznesenia i argumenty kolízneho opatrovníka predostreté v odvolacom konaní, bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, keď dočasne umiestnil maloleté deti do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, a to do R. O. V. a P. K. - F., až do právoplatného skončenia konania vo veci samej o uloženie výchovného opatrenia v zmysle § 37 ods. 3 písm. b) Zákona o rodine.

8. Podľa § 365 ods. 1 CMP, ak sa ocitne maloletý bez akejkoľvek starostlivosti alebo ak je jeho život, zdravie a priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený, súd neodkladným opatrením nariadi, aby bol maloletý dočasne zverený do starostlivosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorú v uznesení určí.

9. Neodkladné opatrenie slúži k dočasnému zabezpečeniu ochrany porušených alebo ohrozených práv účastníkov a je namieste ho použiť tam, kde sa vyžaduje okamžitý zásah súdu a existuje naliehavá potreba dočasnej úpravy vzťahov medzi účastníkmi. Pre úspešnosť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia je nevyhnutné, aby boli aspoň osvedčené (teda nemusia byť nepochybné

preukázané) základné skutočnosti, potrebné pre záver o pravdepodobnosti nároku, ktorému sa má poskytnúť predbežná ochrana, ale i osvedčenie, že je dané nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy.

10. Z obsahu spisu vyplýva, že UPSVaR Dunajská Streda podal predmetný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že o maloleté deti nie je postarané, rodičia ich starostlivosť nezvládajú, užívajú omamné a psychotropné látky, nemajú stálu prácu ani bytové zázemie, nemajú finančné prostriedky ani na potraviny pre maloleté deti, deti majú zanedbanú školskú dochádzku aj zdravotnú starostlivosť. Úrad práce bol kontaktovaný zo strany starostu obce L., že matka sa nachádza na ich obecnom úrade bez možnosti ubytovania a stravy (bola údajne ohrozovaná otcom maloletých pod vplyvom omamných látok).

11. Podľa aktuálnej správy UPSVaR Dunajská Streda zo dňa 25.05.2022 sa maloleté deti nachádzajú od 1.5.2022 na základe neodkladného opatrenia v R. K. - F., kde boli umiestnené z dôvodu, že prešetrením rodinných, bytových a sociálnych pomerov na strane rodičov bolo zistené, že rodičia nevedia adekvátne zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti, neplnia si svoje rodičovské povinnosti, nemajú dostatočnú mieru rodičovských zručností a schopností, rodičia vedú túlavý spôsob života, pri ktorom nevedia deťom zabezpečiť stabilné a bezpečné výchovné prostredie. Medzi rodičmi boli časté aj konflikty, hádky, bitky a žiarlivostné scény, ktorými svedkami boli aj deti, pričom viackrát musela zasahovať aj hliadka OO PZ Šamorín. Kolízny opatrovník zistil aj tú skutočnosť, že proti otcovi maloletých bolo podané zo strany jeho družky (matky maloletých) trestné oznámenie s poukazom na § 208 Trestného zákona z dôvodu týrania blízkej a zverenej osoby, ktoré potom stiahla, otec detí má tiež evidované priestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, matka zase priestupok proti majetku z dôvodu drobnej krádeže. Otec sa aj priznal k drogovej minulosti, bol tiež hospitalizovaný v psychiatrickej nemocnici, kde mu diagnostikovali poruchy psychiky a správania zapríčinené užitím viacerých drog a iných psychotropných látok a syndróm závislosti. Rodina istý čas bývala v K., následne v L., potom otec detí hlásil, že našiel bývanie v J. C. a toho času rodičia bývajú vo Z. G. U.. XXX v podnájme. Podľa vyjadrenia majiteľa je to bývalá slepičkárka. Oddelenie SPODaSK v prítomnosti sociálnej pracovníčky a psychologičky R. K. - F., vykonalo dňa 20.05.2022 na uvedenej adrese šetrenie, kde zistili, že rodičia obývajú dve boudky, ktoré sú vedľa seba, v jednej je zariadená kuchyňa a v druhej majú rozložené postele pre deti, televízor a jednu skriňu, oproti v druhej budove (väčšia hala) majú v rohu umiestnenú vaňu a vedľa je rohová sedačka, v inej budove je zvlášť WC a umývadlo. Pracovníci konštatovali, že toto prostredie nie je vhodné pre maloleté deti, tieto by možno mohli na týždeň prísť na pobyt počas letných prázdnin. Maloleté deti už boli v minulosti dvakrát umiestnené, a to v CDR Nitra a CDR Dunajská Streda, rodičia boli bez stálej a istej práce, nemali finančné prostriedky, často si pýtali peniaze od iných, deti chodili k babke, p. M. A., ktorá tiež uvádzala, že deti sú v zlom psychickom stave, rodičia sa neustále pred nimi hádajú a tiež uviedla, že rodičia drogujú a fetujú. Deti mali v škole veľa neospravedlnených hodín, Základná škola v L. hodnotila deti ako zanedbané zo strany rodičov. Stále hádky a bitky medzi rodičmi, ktorých deti boli svedkami, ako aj užívanie omamných látok, ktoré otec aj priznal, to všetko svedčí o zlyhaní rodičov. V súčasnosti sa maloleté deti postupne začlenili do kolektívov v CDR i medzi spolužiakov v škole. Okrem maloletej O. všetky deti navštevujú Základnú školu K., u maloletej O. sa v súčasnosti rieši, či nastúpi od septembra do základnej školy alebo by mala ešte rok zostať v predprimárnom vzdelávaní. Zdravotný stav detí je dobrý. UPSVaR Dunajská Streda na základe uvedených skutočností, ako aj na základe vyjadrenia psychológa R. K. - F. je toho názoru, že opakované umiestnenia do R. a tým spôsobená častá zmena prostredia nepriaznivo vplyvajú na psychický stav maloletých, preto UPSVaR zvažuje podanie návrhu na nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletými. Deti majú podľa psychológa svojich rodičov rady, a v rozhovoroch sa vyjadrujú, že by chceli byť opäť v ich starostlivosti, avšak predpoklad dlhodobej a úspešnej sanácie sa vzhľadom k predchádzajúcim zlyhaniam zo strany rodičov javí ako nepravdepodobný. Kolízny opatrovník doložil do spisu vyjadrenia psychológa, plán výchovnej starostlivosti a rozvoja osobnosti detí aj správy z pedagogických pozorovaní maloletých detí, ktorými preukazuje svoje tvrdenia.

12. Ak sa maloleté dieťa ocitne bez akejkoľvek starostlivosti (ak dieťaťu nemá kto poskytnúť starostlivosť) alebo si to vyžaduje okamžitá ochrana jeho života, zdravia a priaznivého vývoja (ak ide o dieťa zanedbané, týrané a pod.), ak je tu dôvodná hrozba alebo narušenie, súd neodkladným opatrením nariadi, aby bolo maloleté dieťa dočasne zverené do starostlivosti fyzickej alebo právnickej osoby. V uznesení o nariadení neodkladného opatrenia súd určí konkrétnu osobu, do dočasnej starostlivosti ktorej sa zveruje maloleté dieťa (fyzická osoba, detský domov, krízové stredisko a pod.). Ustanovením § 365

CMP je zvýraznená osobitosť a urgentnosť prípadov, v ktorých súd musí konať okamžite a nie je ani vylúčené konať aj na základe akéhokoľvek podnetu. Potreba zabezpečenia ochrany maloletého dieťaťa vyplýva aj z ustanovení Zákona o rodine. Sleduje sa najmä záujem maloletého dieťaťa, ktorý bol ako zásada zakotvená prijatím zákona č. 175/2015 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Zákon o rodine. V zmysle uvedenej zásady je záujem maloletého dieťaťa prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa okrem iného zohľadňuje úroveň starostlivosti o dieťa, bezpečnosť dieťaťa a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, ohrozenie jeho vývinu a pod. Aj v zmysle článku 3 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

13. Po oboznámení sa s obsahom spisu ako aj s listinnými dôkazmi v ňom založenými, bolo aj podľa názoru odvolacieho súdu osvedčené, že zdravie a priaznivý vývoj všetkých maloletých detí je vážne ohrozený, v dôsledku čoho boli splnené zákonné podmienky na to, aby súd v zmysle § 365 ods. 1 CMP na základe predloženého návrhu orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, bezodkladne zakročil a nariadil neodkladné opatrenie, ktorým maloleté deti odňal rodičom a dočasne ich zveril do starostlivosti R. O. V. a P. K. - F., so sídlom F. ulica XX, K., kde sa deti od 1.5.2022 aj nachádzajú. Bolo by v rozpore so záujmami maloletých detí, aby za vyššie opísaných okolností zostali v starostlivosti rodičov, kde ako to bolo osvedčené, je ich zdravie a priaznivý vývoj vážne ohrozený, pretože rodičia si neplnia svoje rodičovské povinnosti, vedú nevhodný spôsob života a deti vážnym spôsobom zanedbávajú. Odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že aj vzhľadom na konfliktné vzťahy medzi rodičmi a požívanie omamných a psychotropných látok, je pobyt u rodičov pre deti nevhodný a nebezpečný, pričom poukazuje na to, že matka s deťmi musela narýchlo opustiť domácnosť z dôvodu násilného správania zo strany otca a spolu s deťmi sa dostavila na obecný úrad, pretože nemá kde bývať ani ako zabezpečiť potreby maloletých. Vzhľadom na uvedené, ani skutočnosti uvádzané v odvolaní neboli spôsobilé prívodiť zmenu odvolaním napadnutého rozhodnutia, pretože rodičia nepreukázali svoju rodičovskú spôsobilosť, ich argumentáciou sa však bude súd zaoberať v konaní vo veci samej.

14. Vychádzajúc z uvedeného v danom prípade odvolací súd zhodne s prvoinštančným súdom je toho názoru, že zákonné podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia boli splnené. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 ods. 1 CSP z dôvodu vecnej správnosti potvrdil.

15. Senát krajského súdu uvedené uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0, teda jednohlasne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, prípadne má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).
V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).